

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 26 листопада 2019 року № 33-2

м. Київ

Про розгляд Звіту про результати аналізу джерел формування надходжень та ефективності використання органами державного управління коштів спеціального фонду державного бюджету в частині власних надходжень

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України “Про Рахункову палату” розглянуто Звіт про результати аналізу джерел формування надходжень та ефективності використання органами державного управління коштів спеціального фонду державного бюджету в частині власних надходжень. За результатами розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Надходження до спеціального фонду державного бюджету є одним з головних джерел здійснення видатків на забезпечення діяльності органів державного управління, що були об’єктами аналізу. При цьому на економне, результативне та продуктивне використання коштів спеціального фонду негативно впливають ідентифіковані під час аналізу суттєві ризики: недосконале, непрозоре і необґрунтоване планування органами державного управління надходжень спеціального фонду, передусім від надання платних послуг, відсутність єдиного підходу до встановлення розміру плати за надання таких послуг та порядку використання отриманих надходжень, а також незабезпечення належного внутрішнього контролю за використанням коштів спеціального фонду і внутрішнього аудиту та відповідальності розпорядників бюджетних коштів.

2. Нормативно-правові акти, які регламентують питання одержання надходжень і використання коштів спеціального фонду органами державного управління, є недосконалими, неповними та суперечливими. Єдиного підходу до розмежування понять “адміністративна послуга” і “платна послуга бюджетної установи” немає, як і єдиного підходу до встановлення вартості цих послуг та визначення напрямів використання коштів, отриманих органами державного управління від надання послуг.

2.1. Розпочаті у 2015 році заходи щодо законодавчого визначення переліку адміністративних послуг і врегулювання порядку встановлення

плати (адміністративного збору) за їх надання на сьогодні не реалізовано. Замість законодавчого врегулювання порядку та встановлення розміру плати за надання адміністративних послуг актами Кабінету Міністрів України та нормативними актами відповідних центральних органів виконавчої влади затверджено два переліки адміністративних послуг, які надаються на безоплатній основі Фондом державного майна України та Державною прикордонною службою України, і 28 переліків платних адміністративних послуг. Окремі із цих переліків втратили актуальність у зв'язку з реорганізацією або ліквідацією державних органів – суб'єктів надання адміністративних послуг.

2.2. Затвержені постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2001 № 702 порядок використання коштів, отриманих органами державної влади від надання ними послуг відповідно до законодавства, та їх розміри також не актуальні на дату аналізу, оскільки не враховують повного переліку державних органів, що надають послуги на платній основі, і всього переліку послуг, які цими органами надаються відповідно до покладених завдань і наданих повноважень.

Замість встановлення єдиного порядку окремими нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України затверджено майже 30 переліків платних послуг, які можуть надаватися центральними органами виконавчої влади. При цьому вартість таких послуг визначена лише для частини державних органів, що їх надають, а решта органів мають право встановлювати її власними розпорядчими документами.

Як засвідчив аналіз, за недостатньої забезпеченості потреб поточної діяльності органів державного управління призначеннями із загального фонду державного бюджету кошти спеціального фонду залишаються додатковим джерелом здійснення видатків, що не сприяє результативному, продуктивному та економному використанню бюджетних коштів.

2.3. Розроблені та затвержені органами державного управління порядки акумулювання частини власних надходжень їх територіальних органів не узгоджуються з нормами статті 13 Бюджетного кодексу України, якою не передбачено такого виду надходжень бюджетних установ.

3. Упродовж 2017–2018 років та I півріччя 2019 року органами державного управління – об'єктами аналізу на забезпечення діяльності та здійснення керівництва і управління у відповідних сферах використано загалом 369,4 млн грн із спеціального фонду державного бюджету. Головне джерело покриття цих видатків – надходження спеціального фонду від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством. За період, що підлягав аналізу, частка таких надходжень у загальному обсязі надходжень спеціального фонду цих органів становила 94,3 відс. (558,3 млн гривень).

Механізм використання значної частини надходжень бюджетних установ від платних послуг не регламентовано та визначається цими установами на власний розсуд, що не сприяє дотриманню норм бюджетного законодавства та не забезпечує результативного і продуктивного використання

надходжень спеціального фонду. Як наслідок – порушення на загальну суму більш як 4 млн грн, з яких державними органами використано неефективно на закупівлю комп'ютерного обладнання і програмного забезпечення 1 млн грн, на закупівлю легкового автомобіля з перевищенням граничних норм – 0,1 млн гривень.

Незважаючи на те, що встановлені на дату аналізу розміри тарифів на платні послуги, що надаються органами державного управління, у багатьох випадках тривалий час не переглядалися, розроблені з недотриманням існуючих норм і методик, а для деяких послуг взагалі не затверджені, залишки коштів спеціального фонду на рахунках розпорядників постійно збільшуються. Відповідного організаційного та методологічного вирішення потребує проблема наявності значного залишку коштів спеціального фонду на валютному рахунку Держпродспоживслужби, який на дату аналізу становив 1272,2 тис. євро.

4. В умовах недостатності коштів загального фонду на здійснення видатків поточної діяльності отримані від надання послуг оренди кошти передусім є джерелом покриття цього дефіциту, що за відсутності належного внутрішнього контролю не сприяє результативному та продуктивному їх використанню. Значна частина адміністративних площ державних органів не використовується за призначенням і не здається в оренду стороннім суб'єктам. При цьому за рахунок державного бюджету здійснюються постійні значні видатки на їх експлуатацію та господарське утримання.

Наслідком зволікання Мінагрополітики з прийняттям управлінського рішення щодо погодження передачі на баланс Держпродспоживслужби адміністративного приміщення площею 2,7 тис. м² для розміщення її працівників стало **непродуктивне використання 0,6 млн грн коштів спеціального фонду державного бюджету на проведення капітального ремонту будівлі, яка не належить цій установі, а також неефективне використання 1,9 млн грн коштів загального фонду на утримання та обслуговування приміщень ще у двох адміністративних будівлях площею 5,3 тис. м².**

5. Належного внутрішнього контролю за плануванням надходжень та використанням коштів спеціального фонду та внутрішнього аудиту органами державного управління не забезпечується. У жодному державному органі – об'єкті аналізу внутрішні аудити із зазначених питань не планувалися, отже, не проводилися, що унеможливило прийняття ефективних управлінських рішень щодо раціонального розподілу отриманих надходжень і створювало умови для порушень, які виявлено під час аналізу.

6. Рекомендації Рахункової палати за результатами проведених контрольних заходів, зокрема щодо необхідності проведення комплексного функціонального обстеження державних органів з розробленням на основі його результатів єдиного переліку платних послуг та уніфікацією порядку визначення вартості цих послуг, Кабінетом Міністрів України належним чином не враховано. Планування надходжень і видатків спеціального фонду

та формування вартості платних послуг, що надаються бюджетними установами, здійснюється непрозоро і переважно необґрунтовано, затверджений Кабінетом Міністрів порядок використання отриманих надходжень є недосконалим і таким, що втратив свою актуальність.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аналізу джерел формування надходжень та ефективності використання органами державного управління коштів спеціального фонду державного бюджету в частині власних надходжень затвердити.

2. Про результати аналізу джерел формування надходжень та ефективності використання органами державного управління коштів спеціального фонду державного бюджету в частині власних надходжень поінформувати Верховну Раду України.

3. Рішення Рахункової палати про результати аналізу джерел формування надходжень та ефективності використання органами державного управління коштів спеціального фонду державного бюджету в частині власних надходжень надіслати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

4. Звіт і відомості про результати аналізу джерел формування надходжень та ефективності використання органами державного управління коштів спеціального фонду державного бюджету в частині власних надходжень у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати:

переглянути затвержені переліки адміністративних послуг, що надаються державними органами, з метою їх актуалізації відповідно до покладених на ці органи завдань;

актуалізувати порядок використання коштів, отриманих органами державної влади від надання ними послуг відповідно до законодавства, та їх розміри згідно з переліком державних органів, що надають ці послуги, і переліком послуг, що надаються зазначеними органами;

розробити і затвердити єдиний порядок формування вартості послуг, які надаються органами державної влади на платній основі;

здійснити заходи щодо забезпечення спрямування коштів від надання державними органами платних послуг до загального фонду Державного бюджету України з урахуванням видатків на забезпечення надання цих послуг при формуванні розпорядникам бюджетних призначень загального фонду на відповідний рік.

5. Звіт і рішення Рахункової палати про результати аналізу джерел формування надходжень та ефективності використання органами державного управління коштів спеціального фонду державного бюджету в частині власних надходжень надіслати Господарсько-фінансовому департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України, Міністерству енергетики та захисту довкілля

України, Державній службі України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів та Державній службі статистики України для розгляду і реагування та рекомендувати:

вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, виявлених під час аналізу, посилити дотримання фінансової і бюджетної дисципліни та відповідальність за прийняття рішень щодо використання коштів державного бюджету;

забезпечити обґрунтоване і прозоре планування надходжень спеціального фонду державного бюджету відповідно до визначених статтею 7 Бюджетного кодексу України принципів бюджетної системи та вимог пункту 17 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228;

вжити заходів щодо підвищення ефективності внутрішнього контролю та результативності внутрішнього аудиту операцій з коштами спеціального фонду державного бюджету;

переглянути переліки адміністративних і платних послуг, що надаються органами державного управління, та їх вартість, сформувані і надати Кабінету Міністрів України пропозиції щодо їх упорядкування;

сформувані і надати Кабінету Міністрів України обґрунтовані пропозиції щодо порядку визначення вартості послуг (тарифу), які надаються бюджетними установами на платній основі;

переглянути площі адміністративних приміщень, що перебувають в оперативному управлінні, з метою прийняття відповідних управлінських рішень щодо площ, які не використовуються за призначенням.

6. Оприлюднити Звіт і рішення Рахункової палати за результатами аналізу на офіційному вебсайті органу.

7. Заступникові Голови Рахункової палати Майснеру А. В. забезпечити представлення позиції Рахункової палати (інформації) про результати аналізу у Верховній Раді України, під час тематичних експертних заходів і в засобах масової інформації.

8. Контроль за виконанням цього рішення покласти на заступника Голови Рахункової палати Майснера А. В.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан